

شرحی بر

هفتمین کنگره تاریخدانان آسیا در بانکوک

۳۰/مرداد تا ۴/ شهریور ماه ۲۵۳۶

باپیشآمد شرکت در هفتمین کنفرانس تاریخدانان آسیا ، توفیقی دست داد که برای نخستین بار ، نظری به شرق داشته باشم . با کشور و مردمی که سوابق مدنی کهن دارند ، آشنائی مختصری بیایم . این مسئله از این باب نیز برای این بنده حائز اهمیت بود که تاکنون هرچه سفر بود ، همه را به سوی غرب داشته بودم و مانند اکثر هم میهنان ، ملاک قضاوت ها و بررسی ها را نیز اطوار و آداب باختر زمینان می دانستم . حالی که شرق ، آن هم شرق واقعی - به تعبیر خودمان - دنیائی حقیقتاً دیدنی است و برای ما که به خصوص هر روز بیشتر به ظواهر غرب و احوال و عادات مردم آن توجه می کنیم سرچشمه های عظیمی از اندیشه و اعتنا در بردارد که اگر هم هر آینه در خور تعلم و تقلید نباشد ، شایسته تذکر و تنبیه هست .

باری ، به منظور اجتناب از اطنا ب کلام ، بهتر است که مطالب را خلاصه وار بر بشمارم و در ذیل سه عنوان :

الف - کنگره تاریخدانان

ب - سرزمین تایلند

ج - مردم تایلند

به بحثی نه چندان طولانی در باب همه آنچه که از کشوری شرقی دستگیرم شده است ، بپردازم .

الف - کنگره تاریخدانان آسیا :

این اجتماع عظیم علمی که قریب چند صد تن از علاقمندان به تحقیقات تاریخی آسیائی را از اکناف جهان به خود جلب کرده بود ، در آغاز تشکیلات یابی خود صرفاً برای بررسی مسائل آسیای جنوب شرقی تشکیل شده بود که به مرور زمان ، شعاع عمل دانشمندان شرکت

کننده در آن، وسعت بیشتری پیدا کرده و تا امروز همه مهم تاریخی و اجتماعی و انسانی آسپاررا در برگرفته است.

بنیادگذاران کنگره، گویاهم بر این نمط بوده اند که بالتفات به کار هیئت های علمی همکار و از جمله خاورشناسان و اجتماعات علمی آنها نوعی معاضدت در میانه وجود داشته باشد و باری، از رهنمودهای اساسی همایش های دیگر در جهت پیشرفت و بهبود شیوه های عمل بهره برگیرند، به همین ملاحظه است که به طور خاص از مساعی کمیته ای که تحت

نظر Prof. Yamamoto, Prof. Bernard Dähmi

در کنگره خاورشناسی مکزیکی (۱۹۷۶) تشکیل شده بود، صحبت می داشتند و در اعلامیه کنفرانس به نهمت های مشترک اشاره کرده بودند.

۱- در این کنفرانس گروه های علمی زیر شرکت داشتند:

استرالیا، بنگلادش، برونئی، برمه، کانادا، انگلستان، فرانسه، هلند، هنگ کنگ هندوستان، ایران، (آقای دکتر رضوانی و خانم نورائی از دانشگاه تهران و این بنده) اندونزی، اسرائیل، ژاپن، کره جنوبی، مالزی، فیلیپین، زلاندنو، پاکستان، تایوان، سنگاپور، سری لانکا، ایالات متحده آمریکا، آلمان غربی، تایلند.

این راهم اضافه کنیم که از کشور میزبان، قرب دو بیست و بیست تن دیگر شرکت کرده بودند که البته مقاله ای به کنفرانس ارائه نداده بودند.

۲- به قراری که مذکور افتاد، سخنرانیها اکثر مربوط به آسیای جنوب شرقی و خاور دور بود و از شرق نزدیک و میانه، کمتر مطلبی عنوان شد. این امر از سویی به عدم حضور نمایندگان کشورهای این سو نیز بستگی داشت. نهایت این که باید امیدوار بود در آینده گروه های مجرب بیشتری در کنگره شرکت کنند و ابواب بحث و تحقیق در باب آسیای مرکزی و غربی را بیشتر گشوده دارند.

۳- محیط کنفرانس دلپذیر و عالی بود و برنامه های تنظیمی نقضی چشمگیر به خود نمی دید.

مدیریت و سازمان تشکیلاتی آن هم به راستی در سطحی شایسته عرض اندام می کرد و تا آنجا که مفهوم امثال بنده می توانست بشود، حتی بر مشابهان غربی آن نیز برتری داشت.

۴- این نکته را در همین جا بگویم که نسبت به ما ایرانی ها - با این که تعداد کمی بودیم (آقای دکتر رضوانی و خانم دکتر نورانی از دانشگاه تهران و این بنده) به خصوص بالتفاتات آشکار رفتار می کردند. بدان گونه که نه تنها جای شکایتی باقی نمی ماند، بلکه احساس عمیقی از سپاس و قدردانی نیز به وجود می آورد.

۵- برنامه های عمومی و جنبی کنفرانس، به نحو آبرومند و مناسبی تدارک دیده شده بود تا آنجا که الحق اهل کنفرانس را با نوامیس فرهنگی و جلوه های زیبای حیات ملی مردم تایلند

آشنای ساخت. ترتیب برنامه‌های هنری (موسیقی ، رقص ، نمایش و غیره) هربیننده‌ای را با مظاهر ذوقی و غنای معنوی توده‌ها مربوط می‌کرد و به طور روشن اثرات نیکوئی بر جمع می‌گذاشت .

۶- جلسات ایراد سخن و بحث و محاوره به دقت تنظیم شده بود و هریک از گروه‌های شش‌گانه زیر را استادان برجسته‌ای از تایلند و دیگر کشورها اداره می‌کردند . و اما بخش‌های تحقیق عبارت بودند از :

الف - آسیای جدید : مسائل و دیدگاه‌ها .

ب - روابط بین المللی آسیا .

ج - اثرات میراث‌های تاریخی برنوسازی آسیا .

د - نظام ارزش‌ها و نظریه : نفوذهای و برخوردهای متقابل نظامات اعتباری و نظریه‌های نو و کهنه در آسیا .

ه - نقش زنان در اجتماعات آسیائی

و - تاریخ نگاری ، باستانشناسی و تاریخ غیرمکتوب

۷- در آخرین اجلاس ، شهر کوآلالامپور در کشور مالزی میزبان هشتمین دوره برگزاری کنفرانس انتخاب گردید و دانشگاه معتبر آن ، تعهد مهمانداری از هیئت‌های علمی ممالک داوطلب را پذیرفت .

۸- از آنجا که هیئت ایرانی برای نخستین بار در جلسات مجمع تاریخدانان آسیا شرکت کرده بود ، طبیعتاً تجربه محدودی داشت . محرز است که در ادوار آتی ، گروه‌های بیشتری معرفی فرهنگ و تمدن کهن ایران را متعهد خواهند بود و به طرزهای مؤثرتری سهم ایران را در پیشرفت‌های علمی و اجتماعی این قاره عظیم نشان خواهند داد .

ب - سرزمین تایلند :

۱- در خصوص این کشور بربرکت و انسان پرور ، باید گفت که خوشبختانه حدود معاش و وسعت دارد و سرزمین بی عارضه و مسطح تایلند برای کشاورزی سخت مناسب افتاده است . این امر به گونه‌ای زندگی قشرهای کثیر اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده است که اکثریت مردم فعال جامعه ، به جانب حیات ساده و بی تکلف روستائی کشانیده شده و مراسمی در آمد خویش را کند و کاو زمین تشخیص داده‌اند .

۲- استقرار در ناحیه‌ای پر باران و محصور در میان دریاهاى کنار ، نعمات طبیعی را فراوان کرده است و صرف نظر از دستاوردهای زمینی و خاکی ، بهره‌گیری از جانوران دریائی چون انواع صدف‌ها ، ماهی‌ها ، خرچنگ ، میگو و غیره را به بهای اندک ، همگانی گردانیده است .

۳- موقع طبیعی یاد شده ، باعث شده است که حرکت بر روی چرخ‌های سبک (دو چرخه ،

کاری و امثال آنها) سریعتر و راحتتر انجام بگیرد و به عبارت دیگر ارتباط بین مناطق مسکونی مرتبتر باشد مشاهده تعداد کثیر دوچرخه‌ها که در همه مناطق مسکونی این ملک به چشم می‌خورد نتیجه منطقی مسطح بودن زمین و سهولت طرق ارتباطی است.

۴- در همین جا اشاره کنیم که ماشین‌های موجود در تایلند - که کم هم نیست و به گاه ازدحام آدمی را بی اختیار به یاد تهران خودمان می‌اندازد - غالباً ژاپنی و کوچک است. به طور کلی نفوذ عظیم تجاری کشور اخیر را در همه جا به وضوح می‌توان نگرید.

۵- تایلند گذشته از غلات و برنج، میوه‌های متنوع بسیار هم دارد، اما از مواد معدنی فقط به داشتن مس ممتاز است و تاکنون ذخیره‌های کافی قابل اعتناء دیگری در آن شناخته نشده است.

ج - مردم تایلند:

۱- همه سخن بر سر این مردم خوش برخورد و خلیق و مهربان است. آری، راست است که تایلندی‌ها بسیار صمیمی و بی‌عقده‌اند، نبودن زیر سلطه هیچگونه استعماری، توده‌ها را مستقل و معتمد به نفس و آزاد پرورانیده است.

۲- اطوار طبیعی و بی‌شائبه مردم که در همه حرکات و سکنات آنها کامن است، به گونه‌ای است که سرزمین تایلند را "دنیای لبخندها" لقب داده است و به تعبیری نیز "بهشت آسیای جنوب شرقی" خوانده‌اند که الحق هر دو در شان آن است و اما پایتخت قشنگ آن، بانکوک، هم با داشتن مجراهای متعدد آب، عنوان شایسته "ونیز آسیا" را از خود ساخته است و اگر کسی "بازارهای شناور" آن را از نزدیک دیده باشد، می‌داند که لقبی سخت سزاوار بدان بخشیده شده است.

۳- آنچه که از ظواهر بر می‌آید، این است که تایلند سرزمین نفت و عوائد باد آورده دیگر نیست خلق خدا در آمده‌های متوسطی دارند، و بر همان نهج نیز از گزاف‌ها و گزافه‌ها ایمن مانده‌اند! مزدفروشنده‌های مغازه‌ها در حدود چهل دلار در ماه است (دلار واحد پذیرفته پول بین‌المللی است که با آن در همه جا به راحتی می‌شود خرید کرد)، حقوق یک معلم مدرسه از پنجاه دلار تجاوز نمی‌کند و آنچه که دریافتیم این است که فرضاً "معلمان دانشگاهی نیز بیش از دویست دلار در ماه مستمری ندارند. اما همه مخارج هم به همین نسبت‌ها، کم است و بارهای گران برخی از عرضه‌های متجمل زندگی، بردوش کسی سنگینی نمی‌کند. چه که می‌توان یک غذای خوب را در رستورانی سالم و آبرومند (و نه البته هتل‌های دولوکس که بیش و کم وضعی مشابه همقطاران‌شان در همه عالم دارند) به بهای ده تومان خودمان صرف کرد، یک پیراهن بچگانه را به هفت تومان خرید و برای خانه متوسط چوبی بادواتاق خواب آن هم در دو طبقه، مبلغی معادل دویست تومان در ماه کرایه پرداخت.

۴- خوشی و آسایش برای همه وجود دارد و جز برای مخالفان رژیم - که به صورت

معلوم و مشخص هستند - مشکلی برای زندگی کسی وجود ندارد. یعنی طبیعت تایلندی - اساساً "مودی و شیرینست و برعکس، به طرزهای آشکارائی سعی در ادای خیرات و میرات دارد.

۵ - روابط اجتماعی به سهولت انجام می‌گیرد، چنانکه گوئی این مردم اصلاً "سخنگیری ندارند و آنچه را لازمه فداکاری و مهربانی بدانند اعمال می‌کنند. گاه مختصر کنجکاو هائی در مورد مردم و به ویژه غریبه‌ها نشان می‌دهند، اما هم‌ماش همین است و بس، و دیگر پیشتر نمی‌روند یعنی در یک کلام: کاری به کار کسی ندارند!

۶ - تعدد زوجات هنوز وجود دارد. مردهای بالنسبه مستطیع می‌توانند به هر تعداد که مایلند زن بگیرند و همسران یا معشوقه‌های قانونی صغیر و کبیر داشته باشند. این امر البته در نزد گروه‌های متعین جامعه، مقبول است و مستحسن و اما دخترها هم غالباً "به دنبال ناء مین آتیه‌اند و برقیاس طبیعت ممدوح زنان در همه جای عالم و به خصوص خاور زمین، روابط مبتنی بر دوام و مشروعیت را مرجح می‌شمارند.

۷ - دوستی مردم را راحت می‌شود به دست آورد و تائی‌ها (تایلندی‌ها) شریف و آزاده، آنقدر ساده و بی تکلف با انسان برخورد می‌کنند که شخص خود را همیشه با همه کس آشنا و صمیمی احساس می‌کند.

از دربان هتل گرفته تا راننده تاکسی و مامور پذیرائی و کاخدار و تلفنچی و هر کس دیگری که در هر جا به او رویه رومی شوید، می‌توانند اعتماد شما را با حسن خدمات و روحیه کم غل‌وغش خویش جلب کنند. باید اطمینان داشت که هیچکس در تقدیم تواضع و محبت دریغ روانمی‌دارد، بی این که به کسی یا چیزی حسودی کند و چشم طمعی بر غیر بدوزد!

۸ - با اعتناء به توضیح پیش‌تاکید بر این نکته ضرورت دارد که اساس زندگی این ملت عزیز بر پایه کمک به دیگران و استفاده عندالمقدره از نعم زندگی و سهم کردن مردم در شادمانی‌های خویش نهاد شده است و در هر گونه مواجهه‌ای آنقدر بی ریا عمل می‌کنند که گمان‌های سوء آدمی به یکبار از میان برمی‌خیزد و در آن همه مردمی و صفوف بی ریا غرق می‌شود.

۹ - ساکنان تایلند اساساً "مردم قانعی هستند و به نظر می‌رسد که آز مردم بسیار جاهای دیگر را برای کسب حطام دنیوی ندارند. در مسائل مربوط به تظاهرات و نمودهای اجتماعی نیز به همین نحوه‌ها عمل می‌کنند و خواه به دلیل دستی که در آستین دارند و خواه به جهت تبری از شره عفن تمدن غربی، حریم قناعت را سخت محترم می‌شمارند.

۱۰ - لباس مردم عموماً "ساده است و ارزان، بی اعتنائی به ظواهر گاه کار افراد را به بی‌تنوعی می‌کشاند، به گونه‌ای که تن‌پوش مردها پیراهنی است و شلواری، و تنها جنس

انات است که به برکت ذوق سلیم خود بر آراستگی محیط می‌افزاید و انواع معدود شلوارهای جین ویا تیره رنگ را با بلوزهای گوناگون ، نمایش می‌دهد .

۱۱ - در تایلند، آئین عمومی ، شریعت بودائی است ، آنسان که نودوپنج درصد مردم را به راه خود دارد همین فرهنگ غنی مذهبی است که در تلطیف احساسات انسانی مردم تائی ، تاثیرات عمیق گذاشته و به راستی که دریچه‌های ابدی مردمی و انسانیت را با آنهمه پهنا در برابرشان گشوده است .

۱۲ - گفتنی است و به گمان این ضعیف ، سخت نیز مورد اعتناست که مردم تایلند وظائف خود را هم خوب می‌شناسند و مطاع تلقی می‌کنند . انسان گاه که به مسائلی اینهمه معتبر در میان مردم کم ثروت و نسبتاً فقیر برخورد می‌کند و میزان تعلق افراد را به مسئولیت‌ها و تکالیف اجتماعیشان در می‌یابد ، به خود می‌گوید که : ای کاش یک جو غیرتشان به خیلی‌های دیگر می‌رسید!

۱۴ - برای خرید امتعاهای که در این کشور تولید می‌شود ، پول کمی باید پرداخت و به عبارت دیگر سرزمین فراوانی و ارزانی است . در این زمینه حتی از کشورهای کم درآمدی چون هند و پاکستان و افغانستان هم گاه دیده می‌شود که کالاهائی چونان جواهر و البسرا به ثلث بهای اعلام شده نیز می‌توان خرید!

۱۵ - از باب تماس با دنیای باختر و پذیرش نفوذ عوامل غربی ، تایلند سابقه صد ساله تثبیت شده‌ای دارد تا آنجا که در ساختمان قصرها و مجسمه‌ها نیز از قرن نوزدهم به بعد ، آثار چنین تماس‌های مؤثری را می‌توان مشاهده کرد و اما عمده این ایام نفوذ فرهنگ‌های آنگلو ساکسون و یانکی خوب چشمگیر است و تربیت یافتگان دانشگاه‌های آمریکائی به صورت واضح جای وسیعی را در میان گروه‌های تحصیل کرده و بر سر کار اشغال کرده‌اند .

۱۶ - وباری سخن آخر را دگر باره به کنفرانس بکشتم و اظهار کنم که علیرغم نبودن نمایندگان از دنیای عرب ویا جهان سوسیالیست و متوسط و محافظه کارانه بودن بسیاری از سخنرانی‌ها ، باز اعتبار عظیم چنان اجتماع علمی ممتازی را نمی‌توان انکار کرد . به خصوص که امور جاری کنفرانس ، آن هم برای چنان جمعیتی در مدت ششروز ، به خوبی و شایستگی عمل می‌شد و تنها به ریزه کاری‌هایی چون ترتیب غذاهای خاص (بین المللی تایلندی ، مسلمانی ، گیاه‌خواری و...) توجه داشتند که ، در رعایت دقایق مهمان‌داری ، از نکته‌ای فروگذار نمی‌کردند .

امید که وقتی نیز کشور عزیز ما ، فرصت تشکیل چنین همایش مثبت و پرثمر علمی را به اهل تحقیق آسیا کرامت فرماید و به قیاس ممالک کهن و صاحب وجود دیگر ، امکان آشنائی هر چه بیشتر ارباب دانش و معرفت را با مواریت گرانقدر جاودان فرهنگ مردم ایران فراهم گرداند